

A jogállamiság Oroszországban

Az Európai Parlament 2011. február 17-i állásfoglalása a jogállamiságról Oroszországban

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Oroszországról, valamint az EU és Oroszország kapcsolatairól szóló korábbi állásfoglalásaira, különösen az oroszországi emberi jogi aktivisták meggyilkolásáról szóló 2009. szeptember 17-i¹, az EU–Oroszország csúcstalálkozó (2010. május 31–június 1.) következtetéseiről szóló 2010. június 17-i², valamint az Észak-Kaukázusban (Oroszországi Föderáció) uralkodó emberi jogi helyzetről és az Oleg Orlov elleni büntetőeljárásról szóló 2010. október 21-i³ állásfoglalásokra,
 - tekintettel az egyrészt az Európai Közösségek és tagállamai, másrészt az Oroszországi Föderáció közötti partnerséget létrehozó partnerségi és együttműködési megállapodásra (PEM), valamint az új EU–Oroszország megállapodásról jelenleg folyó tárgyalásokra,
 - tekintettel „Az emberi jogok helyzete a világban” című 2009. évi, 2010 decemberében elfogadott éves jelentésére, különös tekintettel a Magnyickij-ügyre,
 - tekintettel az EU és Oroszország közötti emberi jogi konzultációkra,
 - tekintettel az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló egyezményre, az emberi jogok védelmezőiről szóló ENSZ-nyilatkozatra, valamint „Az egyének, a csoportok, és a társadalmi szervek joga és felelőssége az egyetemesen elismert emberi jogok és alapvető szabadságjogok elősegítésére és védelmére” című ENSZ-nyilatkozatra,
 - tekintettel a Rosztovban megrendezett EU–Oroszország csúcstalálkozón, 2010 májusában indított modernizációs partnerségre, valamint arra, hogy az orosz vezetés kinyilvánította elkötelezettségét a jogállamiság mint Oroszország modernizációjának alapja iránt,
 - tekintettel eljárási szabályzata 110. cikkének (4) bekezdésére,
- A. mivel az Európai Unió továbbra is elkötelezett az EU és Oroszország közötti kapcsolatok további, a demokratikus alapelvek, az alapvető és emberi jogok és a jogállamiság iránti elkötelezettség alapján való mélyítése és fejlesztése mellett, a modernizációs partnerségben foglalt alapelvekkel összhangban,
- B. mivel Oroszország az Európa Tanács és az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) tagjaként és az ENSZ-nyilatkozatok aláíró feleként elkötelezte magát az emberi jogok, az alapvető szabadságok, valamint a jogállamiság védelme és előmozdítása mellett,

¹ HL C 224. E, 2009.9.17., 27. o.

² Elfogadott szövegek, P7_TA(2010)0234.

³ Elfogadott szövegek, P7_TA(2010)0390.

- C. mivel az elmúlt években folyó számos per és bírósági eljárás miatt kétségek merültek fel az Oroszországi Föderáció igazságszolgáltatási intézményeinek függetlensége és pártatlansága tekintetében,
- D. mivel a nemzetközi közösség – többek között az EU – megkérdőjelezte a Jukosz vagyona-ra vonatkozó második, 2010. december 30-i tárgyaláson Mihail Hodorkovszkij és Platon Lebegyev ellen hozott ítéletet,
- E. mivel Borisz Nyemcovot és mintegy 70 más személyt 2010. december 31-én, egy ellenzéki tüntetést követően letartóztatták,
- F. mivel független újságírók, civil társadalmi aktivisták, jogászok és az emberi jogok védelmezői gyakran válnak fenyegetések és erőszakos cselekmények áldozataivá; mivel a szélsőségellenes jogszabályok és a Szövetségi Biztonsági Szolgálatra (FSB) vonatkozó törvény új rendelkezései nem egyértelműek, és ezért gyakran használják őket a nem kormányzati szervezetek, a vallási kisebbségek és a médiaszervezetek zaklatására,
- G. mivel az orosz hatóságok még nem oldották meg Anna Politkovszkaja, Natalija Jesztyemirova és Anasztázia Baburova újságírók ügyét, és nem derítették fel Szergej Magnyickij ügyvéd halálának körülményeit,
- H. mivel Medvegyev elnök számos alkalommal tett ígéretet a jogállamiság megerősítésére, kijelentve, hogy feladatának érzi a teljes mértékben független, modern bíróságok létrehozását, amelyek megfelelnek Oroszország gazdasági fejlettségének,
1. megerősíti meggyőződését, hogy Oroszország továbbra is az Európai Unió egyik legfontosabb partnere a demokrácián és jogállamiságon alapuló, fenntartható együttműködés kialakításában;
 2. határozottan elítéli a moszkvai Domogyedovó repülőtéren végrehajtott terrortámadást, részvétét nyilvánítja az áldozatok családjának, és hangot ad a támadás sérültjeivel való szolidaritásának; hangsúlyozza, hogy az orosz hatóságoknak törvényes és átgondolt módon kell reagálniuk ezekre a támadásokra, és lehetővé kell tenniük, hogy az orosz igazságszolgáltatási rendszer szabadon és függetlenül végezhesse munkáját a támadásért felelős személyek vád alá helyezése és elítélése érdekében;
 3. aggodalmát fejezi ki a politikai indíttatású perekről, tisztességtelen eljárásokról és súlyos bűncselekmények – többek között gyilkosságok, zaklatások és egyéb erőszakos cselekmények – kivizsgálásának elmulasztásáról szóló beszámoló kapcsán; sürgeti az orosz igazságügyi és büntetés-végrehajtási intézményeket, hogy feladataikat hatékonyan, pártatlanul és függetlenül hajtsák végre, hogy az elkövetőket bíróság elé állíthassák;
 4. komoly aggodalmát fejezi ki a Mihail Hodorkovszkij és Platon Lebegyev közelmúltbeli második tárgyalásán született ítélet, valamint bűnösnek nyilvánításuk kapcsán; hangsúlyozza, hogy komoly jogi aggályok merültek fel a két említett személy ellen folytatott korábbi és mostani tárgyalás kapcsán, és független igazságügyi felülvizsgálat elvégzését sürgeti az ítélet ellen benyújtott, függőben lévő fellebbezéssel kapcsolatban; követeli, hogy Dmitrij Medvegyev elnök igazságosabb és átláthatóbb rendszer biztosítására tett ígéretének megfelelően az orosz hatóságok tegyenek meg

minden tőlük telhetőt az igazságszolgáltatási rendszer javítására;

5. sürgeti az Oroszországi Föderáció ombudsmanját, hogy rendelje el az Európai Parlament által odaítélt, a gondolkodás szabadságáért járó Szaharov-díjjal 2009-ben kitüntetett Oleg Orlov ellen felhozott vádak és folyamatban lévő eljárások felülvizsgálatát; emlékeztet arra, hogy Natália Jesztyemirova, a „Memorial” központ vezető csecsenföldi tagjának meggyilkolása ügyében nem folytattak tényleges nyomozást;
6. elítéli az orosz alkotmány 31. cikke kapcsán a minden második hónap utolsó napján megrendezett békés tüntetések feloszlátását, valamint az ellenzéki aktivisták, például Borisz Nyemcov többszöri letartóztatását;
7. ösztönzi a Tanács és a Bizottság elnökét, valamint a főképviselőt, hogy továbbra is kövessék szoros figyelemmel ezeket az ügyeket, továbbá hogy vessék fel a kérdéskört az Oroszországgal közös különböző fórumokon és találkozókön, különösen a közelgő EU–Oroszország csúcstalálkozóán;
8. emlékezteti a Tanácsot és a főképviselőt arra, hogy a megfelelő intézkedések széles tárháza áll rendelkezésére, amennyiben az emberi jogok rendszeres megsértésével vagy a jogállamiság fenntartásának elmulasztásával találja magát szemben;
9. felszólítja az Uniót és Oroszországot, hogy fokozzák az új, kötelező erejű és átfogó partnerségi és együttműködési megállapodásról folytatott tárgyalásokat, valamint ismételten kifejezi határozott támogatását egy átfogó, a demokrácia, a jogállamiság, az emberi és az alapvető jogok kérdéseit is felölelő megállapodás iránt; hangsúlyozza az igazságszolgáltatás hatékony működése biztosításának és a korrupció elleni küzdelem megerősítésének fontosságát;
10. kifejezi aggodalmát emberi jogok – többek között a békés gyülekezéshez való jog – oroszországi megsértéséről szóló beszámolók jelentős száma miatt, és hangsúlyozza az EU és Oroszország közötti emberi jogi konzultációk részeként az emberi jogokról zajló folyamatos eszmecsere fontosságát, különös tekintettel az orosz hatóságok által az emberi jogok védelmezőinek biztonsága érdekében tett lépésekre;
11. hangsúlyozza, hogy az emberi jogok és a jogállamiság teljes körű tiszteletben tartása javítani fogja Oroszország megítélését és hitelét a világban, különös tekintettel az Európai Unióval fenntartott kapcsolataira, amelyek fontosak, és amelyeknek stratégiai partnerséggé kellene fejlődniük, tekintettel a két fél egymásrautaltságára és számos közös érdekére, különösen a politikai, biztonsági, gazdasági és energiaügyi együttműködés terén, de a demokratikus elvek és eljárások, a jogállamiság és az alapvető emberi jogok tiszteletben tartása vonatkozásában is;
12. felhívja a Bizottságot, hogy sürgősen terjesszen elő értékelést arra vonatkozóan, hogy a Jukosz és annak vezetése elleni bírósági intézkedések összeegyeztethetők-e az Oroszországgal mint a WTO-ban teljes jogú tagságra aspiráló országgal szemben támasztott követelményekkel;
13. rámutat arra, hogy Oroszország az Európa Tanács tagjaként elkötelezte magát a demokráciára, az alapvető és az emberi jogokra, valamint a jogállamiságra vonatkozó európai normák teljes körű tiszteletben tartása mellett; e tekintetben kéri az orosz

- hatóságokat, hogy tegyenek eleget az Emberi Jogok Európai Bírósága valamennyi határozatának, és tegyék meg a szükséges lépéseket az egyedi esetekben előforduló jogsértések orvoslására, biztosítva többek között a nyomozások tényleges lefolytatását és az elkövetők felelősségre vonását, továbbá fogadjanak el e határozatok végrehajtására szolgáló általános intézkedéseket, közöttük a hasonló jogsértések jövőbeli előfordulását kiküszöbölő politikai és jogi változtatásokat is;
14. megismétli arra vonatkozó felhívását, hogy az orosz igazságügyi minisztérium, a belügyminisztérium, valamint a külügyminisztérium részvételével, továbbá az Európai Parlament minden szinten történő, teljes körű bevonásával fokozzák a Brüsszelben és Moszkvában folyó EU–Oroszország emberi jogi konzultációt, valamint tegyék azt hatékonyabbá és eredményközpontúbbá; emlékezteti a főképviselőt a Parlament azon költségvetési döntésére, amely szerint civil társadalmi fórumot kell szervezni;
 15. felhívja a Tanácsot és a Bizottságot, hogy ajánlják fel gyakorlati segítségüket és szakértelmüket Oroszországnak az igazságszolgáltatási és bűnüldöző testületek függetlenségének megerősítése, továbbá az igazságszolgáltatási rendszer politikai és gazdasági nyomásnak való ellenálló képességének javítása érdekében; hangsúlyozza, hogy az Európai Unió kész hozzájárulni egy ilyen igazságszolgáltatási támogató program létrehozásához, valamint a bűnüldöző személyzet, az ügyészek és bírák – elsősorban az emberi jogi kérdéseket érintő – oktatásához és képzéséhez;
 16. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek, az Orosz Föderáció kormányának és parlamentjének, az Európa Tanácsnak és az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnek.